

TILAJ

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 3

2. Tilaj bemutatása 4

3. Örökségünk 6

4. Eltérő építészeti karakterek bemutatása 9

5. Építészeti útmutató, ajánlások 13

Telepítés

Tetőhajlásszög

Magasság

Tetőforma

Terepalakítás

Színek

Kerítések

Kertészeti útmutató

Anyaghasználat

Burkolatok

Ajtók, ablakok

Homlokzatképzés

Részletek

6. Mai példák 30

7. Utcák, terek 31

8. Hirdetések, reklámtáblák, sajátos építményfajták 32

9. Impresszum 34

BEVEZETÉS

1

Tilaj egy festői környezetben elhelyezkedő település a Zalai-dombságban. Jelen településképi arculati kézikönyvet azzal a céllal írtuk, hogy a község természeti adottságaiból, történelmi és kulturális értékeiből összeálló településképet bemutassuk. Emellett iránymutatást is nyújtunk az építkezni-felújítani szándékozóknak Tilaj arculatának megőrzését elősegítő tevékenységükhöz.

Szemléletformáló hatással kívánunk lenni, hiszen a településen lakóknak a helyi építészeti hagyományokat alapul véve javasolt építkezésbe vagy felújításba fogniuk. Ezzel elősegíthető, hogy utcájuk, illetve egész Tilaj arculatára pozitívan hassanak új építményükkel.

Nem tekinthető lezártnak e kézikönyv, hiszen a településkép folyamatosan alakul. A pozitív irányú változás érdekében arra törekszünk, hogy támpontot nyújtva rávezessük az érintetteket a közösségi gondolkodásmódra. Az alkalmazandó eljárásmódokra, építőanyagokra tett javaslatainkkal, szemléltető ábráinkkal, illetve a településen készült fotókkal segíteni kívánunk. A teljesség kedvéért máshonnan hozott, kerülendő példákat is bemutatunk.

Bízunk benne, hogy Tilaj településképi arculati kézikönyvét hasznosnak ítélik mind az itt lakók, mind pedig az ide érkezők.

TILAJ BEMUTATÁSA

2

Tilaj község a Zalai-dombságban található apró falucska, Keszthelytől mintegy 25 kilométerre helyezkedik el. A legegyszerűbben a 76-os főúton közelíthető meg. A falu Tilaj és Tilajújhegy településrészekből áll.

Nevének eredete szájhagyomány szerint a tilt ige régies, -aj képzős alakjából ered.

Az első írásos emléke 1276-ból származik Tylay néven. Első lakói az országba betörő hódítók elől menekülő telepesek voltak, akik a letelepedés után mezőgazdasági tevékenységeket folytattak. Ennek emléke ma is látható, hiszen a falu címerében elhelyezkedő búzakalász ezt jelképezi. A község első temploma a XIII. század végén épült.

Az első nemesi birtokosai a Csányiak voltak 1582-ig. Ezután a török hódoltság ideje alatt a vidék elnéptelenedett. A természet vette át a hatalmat és sűrű erdő lepte el a területet. A XVII. század végén a Batthyány család tulajdonában állt a település. Nekik köszönhetően Zalacsányból katolikus telepesek érkeztek és művelték meg a vidéket, amiért kiváltságokat kaptak a birtokosoktól.

Az első katonai felmérés (1763-1787)

A második katonai felmérés (1806-1869)

A XX. században virágzott a település, mivel a Batthyányiak mellett a Malatinszky család is megjelent, újabb telepeseket magukkal csábítva. Ekkor a település lakossága meghaladta a 600 főt. Az 1950-es években az infrastruktúra és a gazdaság fejlődésnek indult, többek között ekkor épült meg az első művelődési ház. Ennek ellenére a falu lakossága folyamatosan csökkent, ami azóta is tart. Tilaj jelenlegi lakossága megközelítőleg 200 fő.

A falu festői környezetben helyezkedik el, akác-, gyertyán-, tölgy- és bükkerdők övezik, ahol a természetkedvelők élvezhetik a tiszta levegőt, a turistaútvonalak és barlangok nyújtotta lehetőségeket. A vonzó környezete egyre több turistát vonz, amely a település mindennapjaira is pozitív hatást gyakorol. Tilaj nagyvonalakban egy egyutcás településként értelmezhető, csupán két kisebb mellékutca található még a község területén. A főútvonala a Kossuth Lajos utca, mely később elágazik a néhány házas Jókai Mór utcára és a Petőfi Sándor utcára. A település szerkezete az idők során nem sokat változott, csupán a beépítettségében történtek átalakulások. Rendezettebb, egységesebb utcakép alakult ki az oldalhatáron álló, előkertes beépítéssel. A telkek végében a mai napig találunk kerteket, melyek a kertes gazdálkodásra mutatnak jó példákat.

ÖRÖKSÉGÜNK

3

Régészeti lelőhelyek

Tilaj község közigazgatási területén belül több régészeti lelőhely található, melynek pontos listáját a Településképvédelmi rendelet tartalmazza.

Épített értékek

Haranglábak

A Dunántúlra jellemző harangláb a településen is megtalálható. Az egyik harangláb az iskolakápolna közelében helyezkedik el, mellette kőkereszt áll. A fából készült harangláb Tilajújhegy településrészen található.

Természeti értékek

Tilaj község a Zalai-dombság, a Zalaapáti-hát erősen tagolt kistáján helyezkedik el. A változatos domborzatának és vizes élőhelyeinek köszönhetően gazdag flóra és fauna alakult ki a vidéken. Tilaj peremterületeit szántók, valamint bükkös és gyertyános erdőtársulások szegélyezik. Az erdőségek és szántóföldek területén elszórva találunk olyan növényeket, mint a kakasmandikó, pirítógyökér, magyar csenkesz, valamint a kék szamárkenyér.

A község déli része Tájképvédelmi Övezethez tartozik. Nyugaton Natura 2000 terület található, a nyugati és keleti határai pedig az Országos Ökológiai Hálózat által érintettek. Az említett természeti értékek településképi szempontból meghatározó kategóriába soroltak, ezért a településkép védelme szempontjából kiemelt területek.

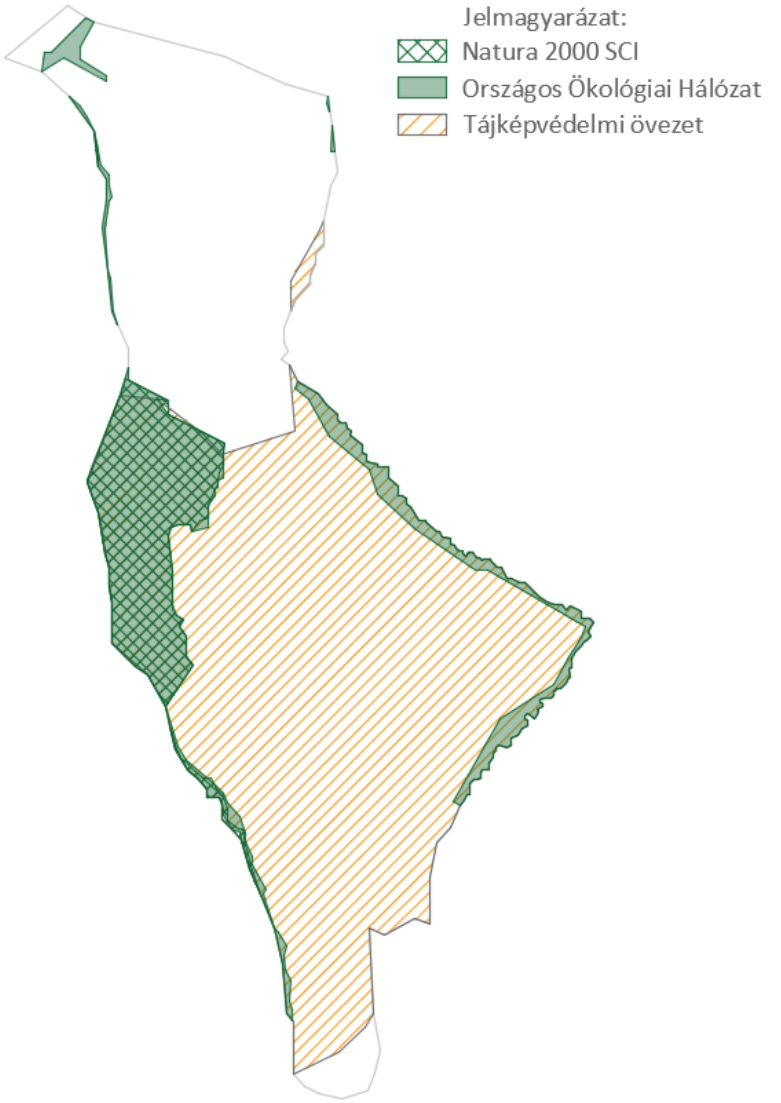

Jelmagyarázat:
Natura 2000 SCI
Országos Ökológiai Hálózat
Tájképvédelmi övezet

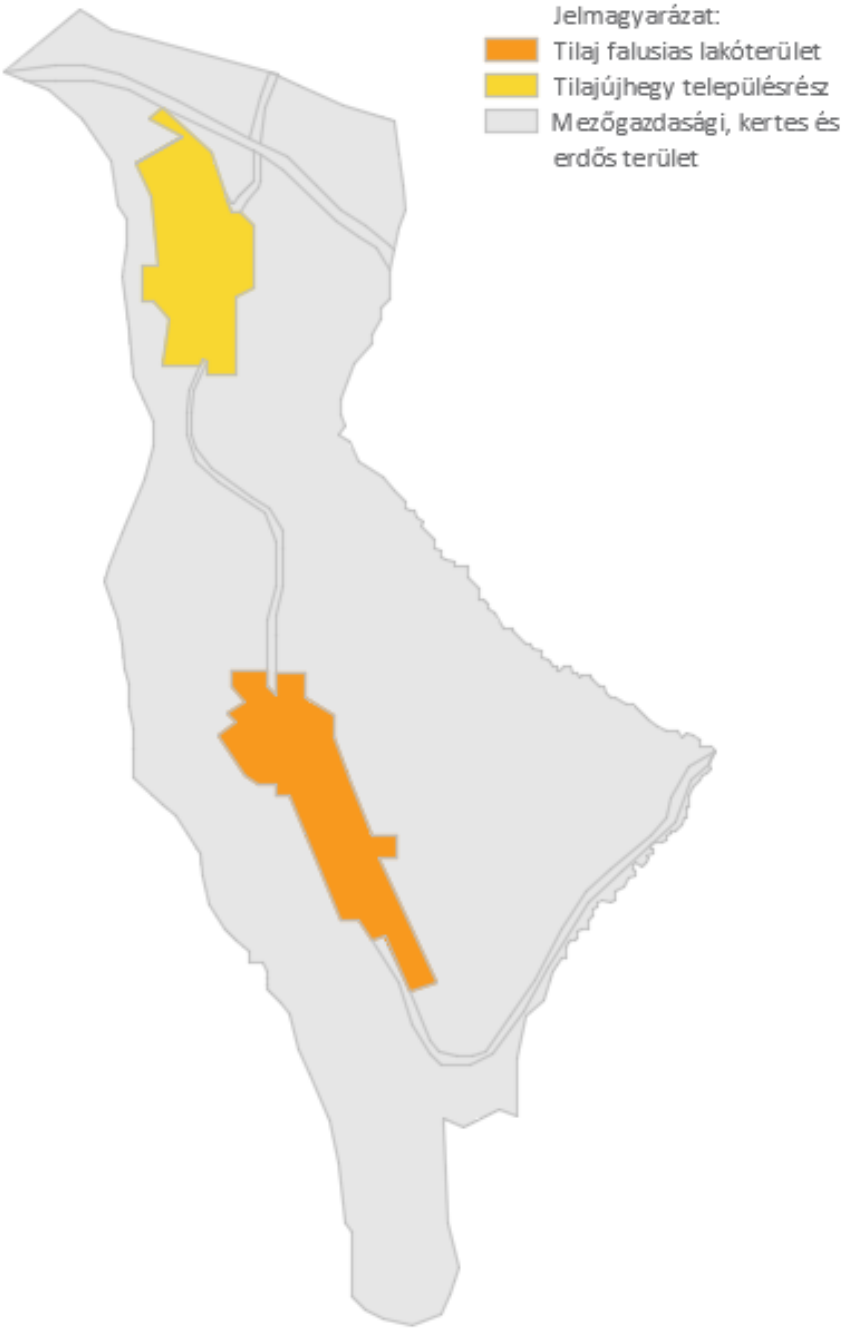

ELTÉRŐ ÉPÍTÉSZETI KARAKTEREK BEMUTATÁSA 4

Tilaj lakott területe két településrészből áll, melyek egymástól kis földrajzi távolságban helyezkednek el. A település magja Tilaj falusias lakóterületét jelenti, míg a másik településrész Tilajújhegy területét öleli fel. A település a Zalai-dombság egyik völgyében fekszik, amely festői környezetet biztosít a karakterének. Jellemzően falusias, oldalhatáron álló beépítésű a község, ahol az utcára merőleges tetőgerinccel tájolt épületek állnak, de ahol kanyargósabb az út, ott helyenként eltérnek ettől.

Tilaj falusias lakóterület

A település falusias lakóterülete többutcás, szalagtelkes elrendezésű. A lakóépületek telepítése oldalhatáron álló, főként nagy előkerttel, de néhány előkert nélkül telepített kialakítás is megtalálható. Az utcakép sokszínű, az épületek beépítési vonala eltér, több helyen változik a telepítés iránya is.

Tilajon megjelennek a hagyományőrző népi építészet jegyében épült lakóépületek is. Ezek főként nyeregtetős, az utcára merőleges tetőgerincű kialakításúak, illetve ritkán tornácos kivitelben is előfordulnak. Az utcafronton legtöbbször két nagy homlokzati ablakkal és két füstnyílással épültek ki. Található itt még több, az utcával párhuzamos tetőgerinccel telepített lakóépület is. Több helyen látni homlokzati díszítéseket, vakolatsávok és párkányok formájában is, de találni fából készült díszítőelemeket is.

Sok, a szocializmus idején épült házat is találunk a településen, melyek négyzet alaprajzúak, sátortetős kialakításúak, valamint két nagy homlokzati ablakkal nyílnak az utca felé. Emellett a község otthont ad néhány újépítésű, többszintes lakóépületnek is. A település központjában létesültek a közfunkciók, a templom, valamint a Polgármesteri Hivatal is.

Tilajújhegy településrész

Tilajújhegy településrész központi részénél található egy szépen parkosított kis teresedés játszótérrel, valamint a Harangláb is itt kapott helyet. Ezen településrészen is az oldalhatáron álló beépítés jellemző, de a széles telkek miatt néhány helyen megjelenik a szabadon álló beépítés is. Az épületek telepítése a falusias lakóterülethez hasonlóan változatos, gyakran a telekhatártól és az utcától jelentősen hátrahúzva jelennek meg a lakóházak. Akad példa az előkert nélküli telepítésre is. Elsősorban a szocializmus idejében épült, sátortetős, négyzet vagy 'L' alaprajzú épületek állnak Tilajújhegyen, melyek két homlokzati ablakkal rendelkeznek. Továbbá, előfordulnak nyeregtetős és összetett tetőszerkezetű, újabb építésű, többszintes lakóházak is.

Az épületek homlokzata és színvilága harmonikus, a világos színek, illetve a fehér dominál, melyek vakolatsávos díszítésekkel, valamint fa-, kő- és téglaburkolatokkal és kiegészítőkkel ellátottak.

Mezőgazdasági, kertes és erdős terület

A település külterületét változatos domborzatú tájak tagolják. A keleti és nyugati szélét erdők borítják, melyek nagyjából felét teszik ki a település külterületének, ezzel gazdag növény és állat populációt őriznek. A lakóterületet körülölelő területek mezőgazdasági termelésre szántak, melyek nagy része jelenleg is használat és művelés alatt áll. Csak néhány fával borított rész szakítja meg ezeket a mezőgazdasági övezeteket. Tilajon található néhány kisebb ipari-mezőgazdasági üzemi terület, melyek jellemzően elnyújtott téglalap alaprajzzal, nyeregtetővel rendelkeznek. A telepítésük viszont szabadonálló és homlokzati magasságuk is eltér a település falusias beépítésétől.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ, AJÁNLÁSOK

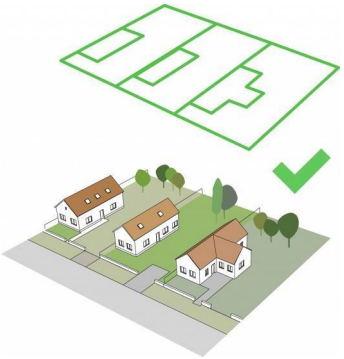
5

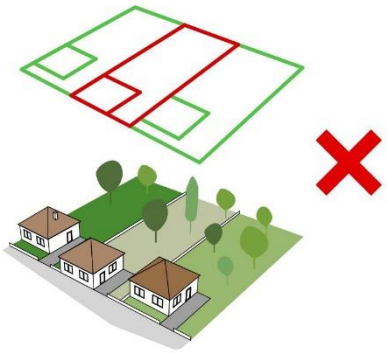
Tilaj falusias lakóterület

Az építészeti útmutatóban megfogalmazott ajánlások segítenek abban, hogy a településen megfelelő építészeti megoldások szülessenek. Láthatók ajánlott és kerülendő példák, melyek segítségül szolgálnak mind az építtetők, mind a tervezők számára.

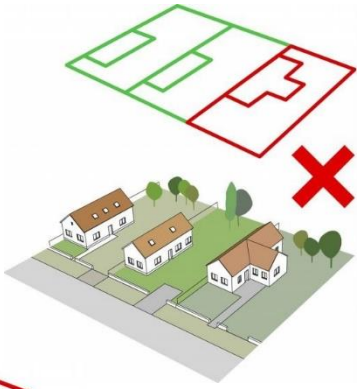
TELEPÍTÉS

A településrészen az előkerttel rendelkező lakóépületek figyelhetők meg, melyek nagy része az utcára merőlegesen pozícionált. Új ház építésekor javasolt a szomszédos telkeken megfigyelhető telepítéshez igazodni. Kerülendő a kialakult építési vonaltól hátrébb vagy előrébb húzni az újonnan épülő házakat, illetve azokat indokolatlanul elforgatni a jellemző tengelytől. Az egységes méretű előkerettel rendelkező házak alkotnak harmonikus utcaképet. A lent látható képeken a telepítésre látható jó példa.

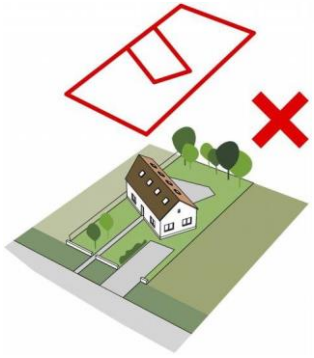

MAGASSÁG

Tilajon egyszintes házak találhatók. Településképi szempontból javasolt, hogy az új építésű házak hasonló épületmagassággal épüljenek, mint ami a szomszédos épületeknél mérhető. Kerülendő a földszintes épületek közé többszintes ház építése.

Az ábrákon és a településen készült képen a javasolt épületmagasságra és tetőhajlásszögre láthatók példák.

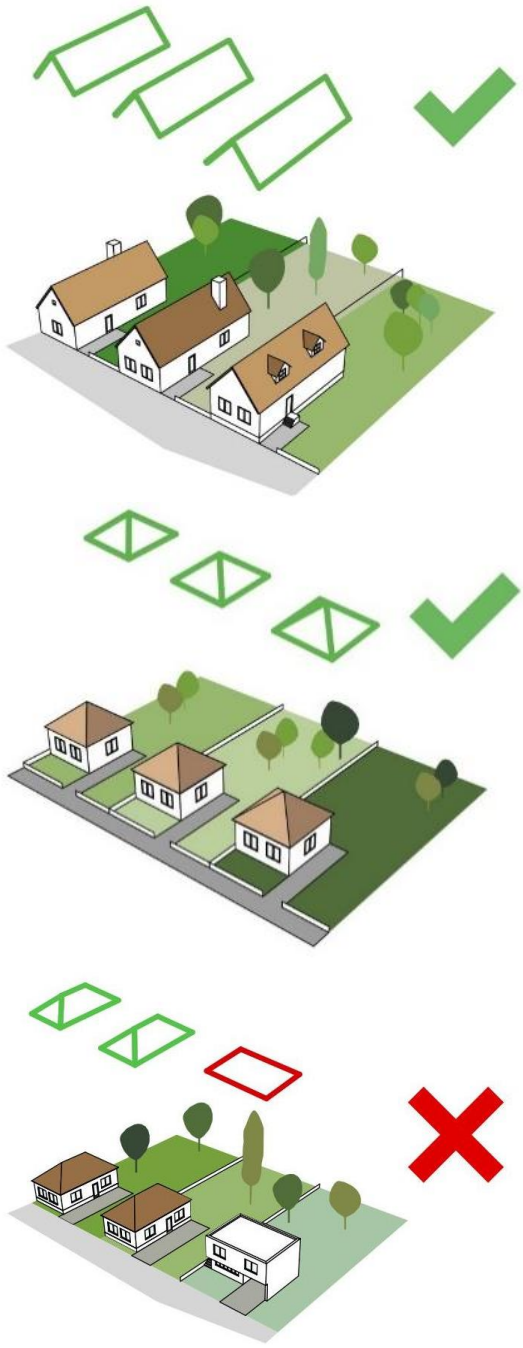

TETŐHAJLÁSSZÖG

Javasolt a településen található épületekhez hasonló tetőhajlásszöggel kialakítani az újonnan beilleszteni kívánt házakat. A meglévő épületeken a kisebb településekre jellemző 35-45 fok közötti dőlésszögű tetők dominálnak, melyek megtartása ajánlott új épületeknél. A kisebb vagy nagyobb tetőhajlásszöggel épülő házak nem illeszkednének az utcaképbe, így azok kivitelezése kerülendő.

TETŐFORMA

Tilajon a leggyakrabban előforduló tetőforma a nyeregtető, a kontytető és a sátortető. A felsorolt tetőformák közé nem javasolt összetett tetővel vagy lapostetővel épült házakat építeni, ajánlott az épülő ház környezetében megfigyelhető tetőformát használni. A manapság kedvelt „mediterrán" típusú, enyhe hajlású, összetett tetővel épülő házak nem illeszkednek a falu arculatához, így azok alkalmazása kerülendő.

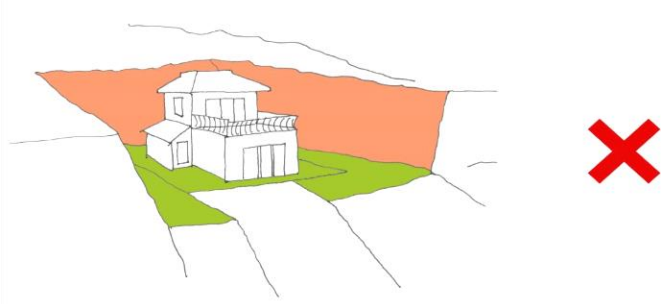

TEREPALAKÍTÁS

Tilaj falusias lakóterülete dombvidékre esik, így a községben változatos térszínek alakultak ki.

Az épületek tervezésénél ügyelni kell a terepviszonyoknak megfelelő telepítésre. Nem megfelelő, ha az épületet belevájjuk a terepbe, vagy ha onnan nagyon kiemeljük azt.

SZÍNEK

A magyar falvakra a népi építészet szerint fehér falak és sötét fa nyílászárók jellemzők. A községben javasolt a fehér vagy világos pasztellszínű homlokzatfestés, a sötétbarna vagy zöld nyílászárók beépítése, a vöröses kerámia vagy betoncserép tetőfedés és az ezekhez illő lábazat, illetve kerítés kialakítása. Kerülendő a településtől idegen, rikító, élénk színek használata.

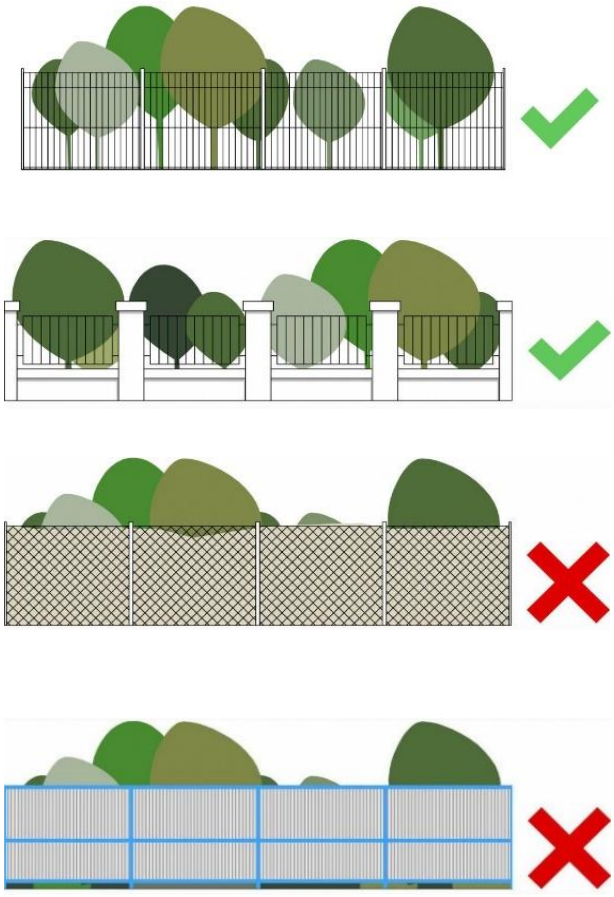
Példa megfelelő színhasználatra. Javasolt a világos pasztellszínek, vagy a fehér használata, sötét színű fa ablakokkal.

KERÍTÉSEK

A településrészen az áttört fa és fémkerítések használata figyelhető meg, melyek alacsony tömör lábazattal és pillérekkel is kialakíthatók. Az utcakép megőrzése érdekében ajánlott az épülettel harmonizáló áttört kerítés építése. Az utcai telekhatáron kerülendő a dróthálós, illetve az előregyártott betonelemes kerítés használata.

A képeken ajánlott, áttört kerítések láthatók.

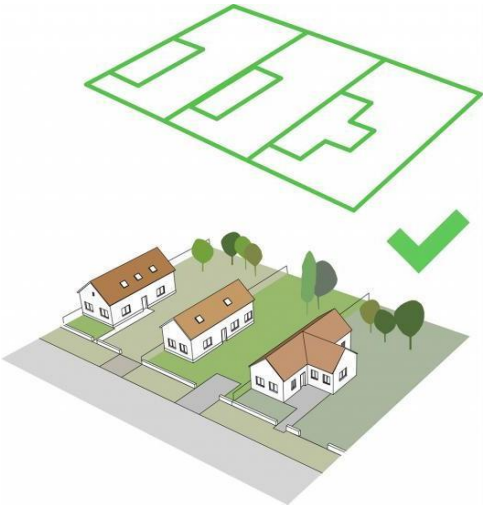

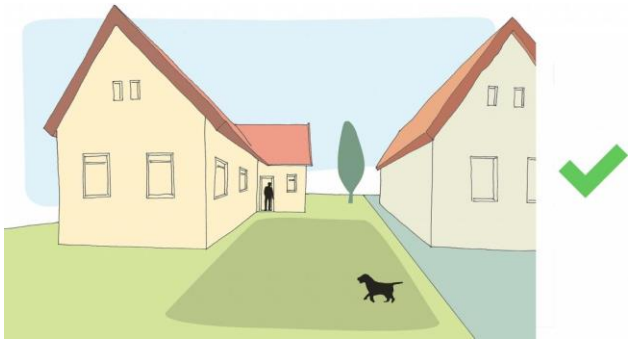

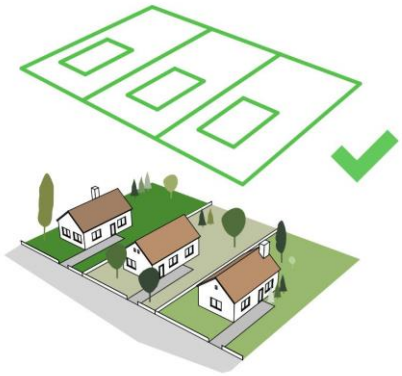
Tilajújhegy településrész

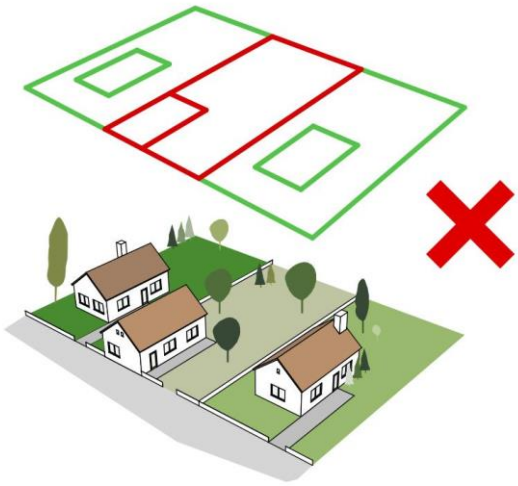
TELEPÍTÉS

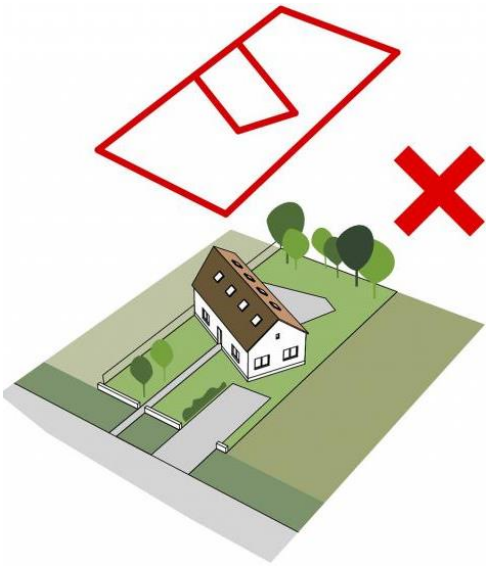
Tilajújhegy településrész egységes utcaképe az előkerttel épített lakóházaknak köszönhető. Tilajújhegy pereme, illetve a település közigazgatási határához közeledve jellemzők a nagyobb előkertek kialakítása. A településrészen kerülendő a kialakult telepítési módtól eltérni. Továbbá ajánlott az utcára merőleges épületek tervezése.

MAGASSÁG

Tilajújhegyen is rendszerint, ahogy a falusias lakóterületen, egyszintes épületek figyelhetők meg. A településrészen nem ajánlott többszintes épületeket tervezni, hiszen azok megbontanák a már kialakult harmonikus településképet.

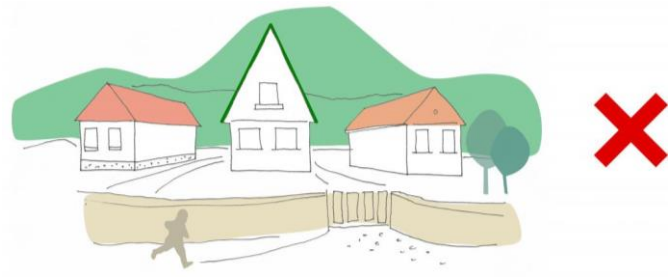
TETŐHAJLÁSSZÖG

A jellemző tetőhajlásszög 35-45 fok közé tehető, melyhez célszerű illeszkedni új ház építése során. A vidéki, falusias jellegű településeken kerülendő mind a túl alacsony, mind a túl magas tetővel rendelkező épületek kivitelezése.

TETŐFORMA

A településrészen jellemző a nyereg-, a konty-, illetve a sátortető jelenléte. Az utcára merőleges, régi parasztházak többnyire konytetővel kerültek kialakításra, míg a szocializmus idején tervezettek rendszerint sátortetővel rendelkeznek. A településrészen ajánlott a már meglévő tetőformákhoz igazodni és kerülendő a lapostető alkalmazása.

SZÍNEK

Tilajújhegy településrészen javasolt a fehér vagy a világos földszínű homlokzatfestés. Érdemes továbbá figyelmet szentelni a tető, a kerítés, a kapu, valamint az ablakok színvilágára is. Javasolt azok kialakítása a homlokzat színvilágához harmonizáló módon. Kerülendő a harsány és feltűnést keltő, erős színek használata, melyek nem illenek a kialakult arculathoz.

KERÍTÉSEK

A településrész nagy részén inkább az áttört kerítések alkalmazása jellemző. Anyagában megtalálható a fa és a régi kovácsoltvas is. Falusias környezetben kerülendő az előregyártott betonpanales és a túldíszített kerítéskialakítás, továbbá az utcafronton lévő drótfonatos kerítéseket belátástgátló anyaggal bevonni sem tanácsos.
Az alábbi sematikus ábrák, illetve fényképek útmutatóul szolgálhatnak a kerítések felújítása, valamint újak építése alkalmával.

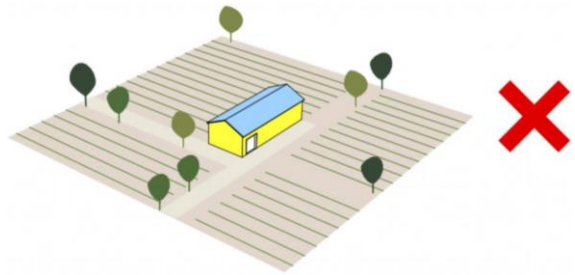

Mezőgazdasági, kertes és erdős terület

A településrészen általában üzemi épületek vagy mezőgazdasági épületek kerülnek megépítésre. A gazdasági épületek nagyobb téglatárolók vagy csarnokszerkezetek.

A képeken felújított gazdasági épületek láthatók, melyek jó példaként szolgálhatnak Tilajon is egy-egy felújítás során.

TELEPÍTÉS

A gazdasági területen telepített épültek szabadonállók. Utcára nézve vegyesen helyezkednek el, azzal párhuzamosan vagy rá merőlegesen pozícionáltak. Amennyiben vannak szomszédos épületek, azokhoz hasonlóan ajánlott az új házakat telepíteni.

MAGASSÁG

Funkciótól függően egy- és kétszintes épületek építése javasolt.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Tetőhajlásszögüket a funkció és a szerkezet határozza meg. Általában magastetős épületek vagy kishajlású csarnokszerezetek alkalmasak mezőgazdasági vagy ipari célokra.

TETŐFORMA

A gazdasági területeken leggyakrabban nyeregtetős kialakítás figyelhető meg, de előfordulnak egyéb tetőformák is.

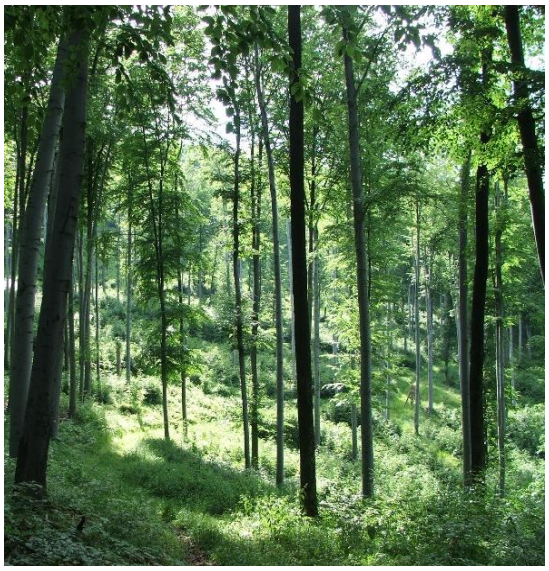

ANYAG- ÉS SZÍNHASZNÁLAT

Az anyag- és színhasználat funkciótól függ. Például a tanyasi épületeknél a világos homlokzatvakolat ajánlott sötét nyílászárókkal és vöröses árnyalatú cserépfedéssel.

Általános ajánlások

KERTÉSZETI ÚTMUTATÓ

A növényalkalmazásra hatással van a terület eredeti vegetációja, továbbá figyelmet kell fordítanunk az inváziós fajok, nem őshonos fajok elkerülésére. Az ajánlott növényjegyzék pontos listája megtalálható a Településkép védelmi rendeletben, valamint a Balaton-felvidéki Nemzeti Park honlapján az alábbi címen: www.bfnp.hu/hu/novenyjegyzek

A Zalai-dombság vidékére a gyertyános, a kocsánytalan tölgyes, illetve kisebb arányban ennek mészkerülő típusa jellemző. A névadó fajok a kocsánytalan tölgy és a közönséges gyertyán, melyek méretükből adódóan parkok ékesítésére alkalmasak. A gyertyánnak viszont kihasználható nagyon előnyös tulajdonsága, miszerint jól metszhető, alakítható, így akár sövényt is nevelhetünk belőle.

Ezen kívül a csüngő koronájú *'Pendula'* igen különleges, az oszlopos *'Fastigiata'* és *'Frans Fountaine'* utcafásításra is alkalmas, a *'Lucas'* fajtából pedig sövény nevelhető. A *'Monumentalis'* nevével ellentétben igen kompakt fajta, mely 4-5 méteres magasságának és kecses, kúpos koronájának köszönhetően szép szoliter fája lehet a kertnek.

A hársfélék közül a kislevelű hárs jelenléte jellemző a társulásokra, melynek legnépszerűbb fajtái a gömb koronájú *'Green Globe'* és a nagyméretű *'Greenspire'*, előbbi akár utcafásításra is használható. Rajtuk kívül meg kell említenünk a *'Rancho'* és a *'Kamon'* fajtákat is. Az előbbi kiskertekben is megállja helyét, míg utóbbi zárt, tömött, kúpos koronájával parkok szoliter ékessége lehet. A nagylevelű hárs ugyancsak jellemző a társulásra, fajtái közül az *'Ágí'* és az *'Örebro'* parkfának kiváló, míg a gömb koronájú *'Pannónia'* kiskertekbe, sőt utcafásításra is alkalmas.

A díszfák sorából kiemelendő még a mezei juhar és a korai juhar. Az előbbinek *'Royal Ruby'* és *'Red Shine'* fajtái vörösen kihajtó leveleikkel, majd ősszel újra vörösbe öltöző lombjukkal igazán különlegesek. Kerti viszonyok közé is telepíthetőek, terebélyes koronájuk kellemes árnyékot biztosít. Megemlítendő még az *'Elsrijk'*, mely azon túl, hogy alkalmas sorfának, akár sövény is nevelhető belőle.

A korai juharnak számos közkedvelt fajtája ismeretes, például a parkfának alkalmas *'Cleveland'*, *'Emerald Queen'*, illetve a kiskertekbe is telepíthető kompakt méretű, keskeny koronát nevelő *'Fairview'*, a gömb koronájú *'Globosum'* és az oszlopos *'Columnare'*.

A közönséges nyír is társulásalkotó, melynek ugyancsak ismertek alapfaján kívül akár kiskerti telepítésre is alkalmas, kisebb méretű fajtái. A *'Laciniata'* szeldelt leveleivel díszít, a *'Youngii'* csüngő koronájával gyönyörködtet, míg a *'Bíbor* és *'Purpurea'* különlegessége sötétbordós, szinte lilás lombszínében rejlik.

A magas kőris ismert fajtája a gömb koronájú *'Nana'*, mely alkalmas utcafásításra is, de megemlítendők például a parkfának kiváló *'Althena'*, *'Westhof's Glorie'* és *'Atlas'* fajták is. A galagonyák közül az egybibés és a kétbibés galagonya is gyakori a társulásokban. Előbbinek ki kell emelni oszlopos *'Stricta'* fajtáját, mely igen közkedvelt, utóbbinak pedig *'Paul's Scarlet'* fajtája népszerű és igen ellenálló.

A cserjék közül elterjedt a veresgyűrű som, melynek gyakran telepített fajtája többek között a vesszőjével díszítő *'Midwinter Fire'*. Megemlítendő még a közönséges mogyoró, melynek ehető termést szolgáltató alapfaján túl ismerjük néhány díszítőértéket képviselő fajtáját is. Ilyen például a vörös lombjával díszítő *'Atropurpurea'* vagy a csavarodott ágrendszere miatt különleges *'Contorta'*.

A lágyszárúak közül helyet kaphatnak a kertekben, kertek előtt különböző párnás évelők, például az árlevelű lángvirág vagy a molyhos madárhúr, melyek kiválóak akár kerti utak szegélyezésére is. Ugyancsak választhatók nagyobb méretű fajok, mint például nőszirmok, bazsarózsa, de gazdagíthatják a kompozíciót különböző virágzó egynyáriak is, például illatos ternye.

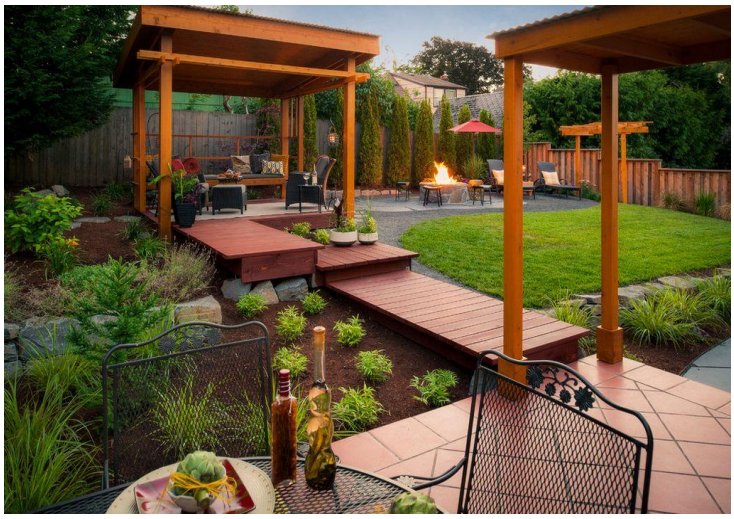
Az előkertek általában szélesek, a hasznosítottságuk változatos, betölthetnek díszkerti funkciót rózsákkal, buján virágzó párnás évelőkkel, illetve örökzöld cserjékkel, tuja és borókafélékkel. Gyakori emellett a haszonkerti hasznosítás is, ily módon meg tudják termelni maguknak a családok a friss zöldségféléket. Igazán hangulatos kialakításúak lehetnek ezek az előkerti veteményeskertek. Helyet kaphatnak itt és az oldalsó kertrészben akár gyümölcsfák is. Néhány, nem a településről vett szép példa látható igényes előkertek, illetve veteményeskertek kialakítására.

Az előkerten túl meg kell említeni a pihenőkertet, melyet célszerű a kert utcafronttól távolabb eső részein kialakítani. Ezek olyan díszítő funkciót ellátó kertrészek, ahol a rekreációé a főszerep. A különböző évelők, cserjék, árnyékot adó fák úgy legyenek benne összeválogatva, hogy harmonizáljanak egymással és pihentető környezetet teremtsenek. Kialakításukkor törekedjünk arra, hogy válasszunk ki egy-egy súlypontot képező növényt és köréjük építsük fel a kompozíciót. Ilyen súlypontképzők lehetnek különböző épített kerti elemek is, például egy pavilon, pergola vagy éppen egy tűzrakóhely.

ANYAGHASZNÁLAT

Tetőhéjazatként a településen a cserép alkalmazása javasolt.

A népi hagyományokat őrző településeken a cserépszínű és -mintájú tetőlemez alkalmazása elfogadható, ám a hullámpala tetőfedést kerüljük!

Kerülendő egy tetőn többféle cseréptípus elhelyezése.

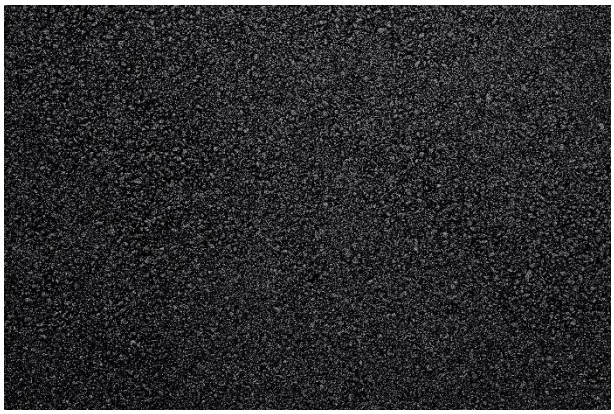
BURKOLATOK

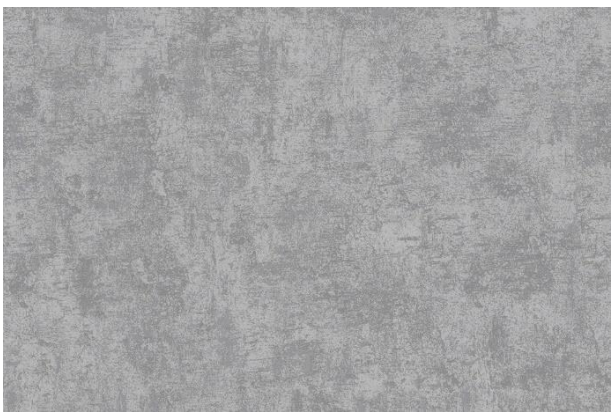
A járdák és gépkocsibeállók esetében a település arculatához illeszkedő térkő használata javasolt.

Az épületek körüli burkolatoknál kerülendő a beton és az aszfalt használata.

AJTÓK, ABLAKOK

A hagyományos építészetben a hosszanti elrendezésű, osztott üvegezésű ablakok jellemzők, melyekre a településen is találni szép példákat. Az árnyékolás céljából az ablakkal azonos színezésű zsalugáterek javasoltak. Ajánlott a sötétbarna vagy a sötétzöld színvilág választása zsalugáterek tervezésekor. Előfordulnak a nyílásokat keretező díszített homlokzatvakolatok is.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A településen a földszintes épületek az utcára merőlegesen épültek. A hagyomány szerint az utcai homlokzatok fő elemei a fa, osztott üvegezésű ablakok, az orommezőn lévő füstlyukak, esetleg középen a ház megépítésének évét mutató évszám vagy a vakolt homlokzatdíszítés. Új építés esetén a szomszédos népi építészetet őrző épületeken látható arányrendszer és nyíláskialakítás lekövetése célszerű, mellyel egységes utcakép kialakítására van mód.
(Nem minden kép a településen készült.)

RÉSZLETEK

Az építészeti részletek szép formálása a népi építészet jellegzetessége volt. A mai épületeknél is fontos egy-egy kémény, zsalugáter, homlokzati részlet kimunkálása úgy, hogy az az épület egészével összhangban legyen. Az épület mellett, az udvarban, illetve az utcán lévő tárgyak, építmények is hozzájárulnak az összkép egységéhez. Egy szépen megformált kerti kút, egy gondosan elkészített tornácrészlet is esztétikai értéket hordozhat. A házak továbbá őrzik a faépítkezés emlékeit.

MAI PÉLDÁK

6

Meglévő épület felújítása és új épületek építése a településkarakterbe illeszkedően

Meglévő épületek felújításakor és bővítésekor, valamint új épületek kivitelezésekor fontos a múlt hagyományainak megőrzése és a település karakteréhez illő kialakítás. A népi mesterek által használt eszközökkel és a modern anyagokkal a mai igényeknek megfelelő épületek hozhatók létre. Fontos, hogy az építészeti emlékeket őrző házak utcai homlokzatain ne történjenek nagy változtatások, hogy azok megtartsák az eredeti arányrendszer szerinti formaképzésüket. Igény szerinti bővítésre az udvar irányába és a tetőtérben van lehetőség. Az új, modernebb épületek estében a falusi lépték megtartása kiemelendően fontos. *(A képek nem mindegyike a településen készült.)*

UTCÁK, TEREK

7

Tilaj középpontjában található a Szent Imre iskolakápolna, mely előtt egy kőfeszület került elhelyezésre. A település utcáit főként előkertes és egyszintes épületek határolják. A település arculatát nagymértékben befolyásolja az előkertek gondozott megjelenése, így ezek odafigyelést igényelnek.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

8

Az utcatáblákhoz, információs táblákhoz és hirdetményekhez javasolt a fából készült táblák használata. Az üzlettáblákat, hirdetéseket ajánlott vas cégérek formájában kialakítani.

Kerülendő a falusi településtől idegen molinók, fényreklámok és óriásplakátok használata.

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

Parabola antenna, klímaberendezés és más műszaki berendezések elhelyezése a főhomlokzaton kerülendő. Ezek a szerkezetek megzavarhatják a település egységes arculatát. Telepítsük az oldalhomlokzatra, vagy a főhomlokzattal párhuzamos oldalra. A napelem telepítése során a tájolás nagy szerepet játszik. Amennyiben lehetőségünk van rá, ne a főhomlokzat felőli tetőrészre helyezzük el az elemeket. Ha nagyobb, árnyékmentes földterületünk van az épületünk mellett, ajánlható még a talajon, a lábazatra történő elhelyezés. A képen példa látható antenna álcázására. Ma már fenyőfára hasonlító kialakítás is lehetséges, így a településkép nem sérül és nem okoz zavaró látványt sem. A villanyóra elrejtésére jó megoldás a homlokzatba beépített kis szekrény, amely stílusában illeszkedik a nyílászárókhoz.

IMPRESSZUM

9

TILAJ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

HONLAPCÍM: www.tilaj.uw.hu
CÍM: 8782 Tilaj, Kossuth Lajos utca 10.
TELEFON: (06-83) 336-620
POLGÁRMESTER: Senkó Balázs

FŐÉPÍTÉSZ: Farkas István
FŐÉPÍTÉSZ E-MAILCÍME: tilaj@foepitesz.com

SZERKESZTETTE: Kovács Krisztián, Sághegyi Adél Laura
SZÖVEG: Bodnár Emőke, Bujáki Bence, Dinnyés Magdolna, Kovács Krisztián, Kőrösi Emese Edit, Sághegyi Adél Laura
FOTÓ: Farkas István, Sárdi A. Zoltán
ÁBRÁK: Lechner Nonprofit Kft.
GRAFIKAI TERVEZÉS: Bodnár Emőke, Bujáki Bence, Kovács Krisztián, Kőrösi Emese Edit

Tilaj, 2018. március 27.

Az 5-6. és 8. fejezetekben szereplő javaslatok között máshol készült fényképeket is beillesztettünk saját adatbázisunkból, hogy olyan mintákat tudjunk bemutatni, amelyek Tilaj arculatát, karakterét kedvező irányba módosíthatják.

A kézikönyvben kerülendő példaként szereplő képek nem a községben készültek.